

Gaveveileder for stortingsrepresentantene

Vedtatt av Stortingets presidentskap 26. mai 2016.

Generelt

Det selvsagte utgangspunkt er at ingen stortingsrepresentanter må fremme eller tale for en sak i Stortinget mot betaling, eller ta imot kompensasjon eller annen form for belønning eller gave som kan være ment å påvirke dem til å innta et spesielt standpunkt i bestemte saker i Stortinget. Dette kan i ytterste konsekvens være en straffbar handling, jf. korrupsjonsbestemmelsene i straffeloven. Tilliten til representantene kan bli skadelidende dersom det fester seg et inntrykk av at noen lar sine standpunkter bli påvirket av gaver eller andre økonomiske fordeler som blir tilbudt dem.

Representantene bør derfor ha en meget bevisst holdning til hvilke fordeler de tar i mot i forbindelse med utøvelsen av stortingsvervet. Det er viktig å være klar over at en gave eller økonomisk fordel kan være uakseptabel å ta imot selv om giveren ikke har gitt gaven i påvirkningsøyemed. Det kan for øvrig være vanskelig å påvise at giveren har en slik hensikt.

Normalt er gaver som representantene mottar, ene og alene uttrykk for en hyggelig gest eller en høflig oppmerksomhet fra giverens side, som det vil være helt kurant å ta imot.

Registrering av gave eller annen økonomisk fordel

Det må skilles mellom gaver som mottas på vegne av Stortinget og gaver som representantene mottar på egne vegne og beholder selv.

I samarbeid med ledelsessekretariatet fører stortingsarkivet en oversikt over gaver som er mottatt på vegne av Stortinget i offisielle sammenhenger.

Gave eller annen økonomisk fordel gitt til den enkelte representant, og som representanten beholder selv, skal registreres i Register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser, forutsatt at gaven/fordelen har tilknytning til representantens virke som sådan og har en verdi over 2000 kroner. Unntatt er oppmerksomhets- eller jubileumsgaver fra eget parti eller egen partigruppe.

Også utenlandsreiser, som ikke i sin helhet dekkes av statlige midler, representantens parti eller representanten privat, skal oppgis til det økonomiske registeret hvis reisen har tilknytning til representantvervet.

Skatteplikt

Gaver mottatt i sammenheng med utøvelse av vervet som stortingsrepresentant er i utgangspunktet skattepliktig inntekt for mottakeren. Betydningen av at gaven skal anses for å være mottatt i forbindelse med stortingsvervet tolkes vidt. Et kontrollspørsmål kan være «ville jeg ha blitt tilbudt denne gaven hvis jeg ikke hadde vært stortingsrepresentant?» Den som mottar gaven må selv vurdere dens verdi, dvs. omsetningsverdien. Mottar man en gave i utlandet, er det omsetningsverdien i det aktuelle giverlandet som er utgangspunktet for skatteplikten.

Erkjentlighetsgaver som for eksempel blomster, konfekt, rimelig vinflaske, bok eller ordinær suvenir mv. vil i praksis ikke anses som skattepliktig for mottaker. Skattefritak kan også være aktuelt i forbindelse med jubileums- og oppmerksomhetsgaver fra egen partigruppe. Det er egne skatteregler for slike gaver.

Representantene oppfordres til å kontakte sitt lokale skattekontor mht. skattereglene for gaver. Veiledning kan også finnes på [Skatteetatens nettsider](#).

Ta imot eller ikke?

I mange tilfeller er det liten tvil om en gave kan tas imot, f.eks. hvis man mottar en gave på vegne av Stortinget i en offisiell sammenheng. Er man i tvil om en gave som tilbys av en utenforstående bør beholdes, kan man gjerne stille seg følgende kontrollspørsmål:

- Er dette en fordel og hvorfor blir den tilbudt meg?
- Tilbys fordelene til flere, f.eks. hele partigruppen, benken eller komiteen?
- Er det en kobling mellom fordelene og utøvelsen av mitt verv?
- Hva slags fordel er det, og hva er dens verdi?

Selv om en gave er av mindre verdi, kan mange tilsvarende gaver fra samme giver over et lengre tidsrom likevel gi grunn til å avslå nye gaver fra vedkommende. Den aktuelle situasjonen eller forholdet til den som tilbyr gaven, vil ofte spille inn i de vurderingene den enkelte må gjøre når et gavespørsmål skal håndteres.

Plikten til å registrere gaver og økonomiske fordeler med verdi over 2000 kroner i register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser bidrar til åpenhet om gaven og hvem som er giver, noe som kan ha betydning for vurderingen av om gaven bør mottas eller ikke.

Følgende gaver må avslås:

- Gaver som tilbys i en forhandlingssituasjon
- Penger eller annet som lett kan innløses i penger
- Gaver, arbeid eller materialer levert i representantens private hjem
- Gaver som det knyttes betingelser til, med mindre dette har sammenheng med representasjon for veldedige organisasjoner eller andre samfunnsnyttige formål

Skulle det være tvil om en gaves verdi eller om den kan beholdes av mottaker selv, kan spørsmålet forelegges konstitusjonell avdeling.

Typetilfeller

Nedenfor omtales de vanligste anledningene eller formene for gaver/økonomiske fordeler, og det gis råd om hvordan representantene bør forholde seg.

Representasjon utenlands

Utveksling av gaver har ikke den samme politiske og samfunnsmessige betydning som tidligere, og er mest å regne som en symbolsk handling. Ved offisielle besøk og i noen grad ved delegasjons-/komitéreiser er det fremdeles vanlig at vertskap og besøkende utveksler gaver. Det vil av kulturelle og diplomatiske hensyn ofte ikke være naturlig å avslå gaver som gis ved besøk til eller fra utlandet.

Når slike gaver bringes hjem til Norge, må det ved ankomst sørges for at de til enhver tid gjeldende tollbestemmelser følges.

Gaver ved besøk fra utlandet

Her følges samme praksis som ved gaver mottatt ved besøk i utlandet så langt det passer.

Gaver ved komitéreiser og besøk innenlands

Hvis komiteen eller de enkelte komitémedlemmene blir tilbudt gaver, kan det oppleves som uhøflig ikke å ta imot disse. Gavene det her er snakk om er i de aller fleste tilfelle gaver av nokså liten verdi. Ofte består gavene i en bok med tema fra vedkommende fylke/kommune eller en suvenir i form av en gjenstand med kommunelogo etc. Slike gaver kan beholdes av den enkelte representant. Eventuelt kan vertskapet på forhånd gjøres oppmerksom på at det ikke er ønskelig å motta gaver.

Reklameliknende effekter

Det er greit at representantene tar imot reklameliknende effekter som firmakulepenner, kalendere og lignende, da de har liten eller ingen økonomisk verdi. Men representantene bør vurdere nøye om de vil motta produkter som f.eks. dyre sports- og merkeklær, selv om disse har firma-, produsent- eller arrangørlogo. Det må godtas at representanter som stiller opp for veldedige eller andre samfunnsnyttige formål, tar imot slike produkter dersom disse har tilknytning til vedkommende oppdrag. Husk i så fall at produktene kan være registreringspliktige hvis de er verdt mer enn 2000 kroner.

Oppmerksomhetsgaver

Oppmerksomhet som har karakter av en høflig gest, for eksempel blomster, konfekt, en bok eller en ordinær flaske vin, er kurant å motta når dette gis i sammenhenger der slik oppmerksomhet er naturlig, f.eks. som en takk for et foredrag, ved markering av en personlig begivenhet, til jul eller tilsvarende høytidsmarkeringer.

Gavekort kan aksepteres som oppmerksomhetsgave når verdien ligger innenfor det som er vanlig i situasjonen.

Gaver som mottas i egenskap av stortingsrepresentant ved markering av runde år, jubileer o.l., vil som regel være uproblematisk å ta imot, men bør likevel vurderes. Særlig kostbare gaver bør vurderes på samme måte som i andre situasjoner hvor gavens verdi og/eller giverens motivasjon vil være sentral. Da slike gaver skal registreres i Register for

stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser, vil det være åpenhet om forholdet, noe som kan gjøre det mindre problematisk å akseptere gaven. Jubileums- eller oppmerksomhetsgaver fra eget parti eller egen partigruppe kan tas i mot uten videre og skal heller ikke registreres i Register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser.

Konferanser, individuelle reiser, innbydelser etc.

Representasjon på vegne av Stortinget, deltakelse på komité- og delegasjonsreiser inngår i representantenes virksomhet. Også deltakelse på kurs, konferanser eller møter med enkeltbedrifter, organisasjoner o.l. er en del av representantenes virke når deltakelsen har sammenheng med stortingsvervet.

Eventuelle utgifter i tilknytning til deltakelse på slike arrangementer bekostes i utgangspunktet av Stortinget eller den enkelte representants partigruppe. Noen ganger kan det være naturlig at arrangøren bærer kostnadene, f.eks. hvis representanten er bedt om å holde innlegg, delta i en paneldebatt etc., eller det kan være praktiske årsaker til dette. Andre ganger kan det dreie seg om en påspandert arbeidsmiddag eller lunsj. Alt dette er i utgangspunktet relevante jobboppdrag for representantene, og kan ikke sies å ha et gavepreg, selv om utgiftene ikke dekkes av Stortinget, partigruppen eller den enkelte representant selv.

Representantene står fritt til å delta i øvrige påspanderte arrangementer. Om man skal ta imot innbydelse til slike, må vurderes på samme måte som for andre økonomiske fordeler eller gaver. Eventuelle invitasjoner til ektefelle/partner eller familiemedlemmer bør også vurderes nøye. Man må være oppmerksom på at deltakelse i slike arrangementer kan være registreringspliktig i det økonomiske registeret dersom verdien overstiger grensen på 2000 kroner og deltakelsen kan knyttes til representantvervet.

Tilbud om billetter til konserter og andre kultur- eller sportsarrangementer må vurderes på linje med øvrige gaver. Hvis man har et verv i en kulturinstitusjon eller et idrettslag, er det selvsagt greit å ta imot gratis billetter i denne forbindelse. Vervet forutsettes registrert i det økonomiske registeret, og det er ikke behov for å registrere billetter til institusjonens arrangementer.

Tilbud om helt eller delvis betalte fornøyles- eller feriereiser påspandert av andre enn familie eller nære venner, bør ikke tas imot.

Rabatter etc.

Rabatter som tilbys en større gruppe, f.eks. alle medlemmer av en fagforening, et idrettslag eller boligbyggelag, er ikke problematisk. Men om det skulle være aktuelt, er det ikke akseptabelt å motta rabattvilkår eller lignende utelukkende fordi man er stortingsrepresentant. Gaver med indirekte pengeverdi, f.eks. rabattkort, bør som hovedregel ikke aksepteres.